ANALYTICKÁ ZPRÁVA 2/2024

Opakované a systémové problémy řešené členskými občanskými poradnami Asociace občanských poraden v prvním čtvrtletí roku 2024 v oblastech: sociální dávky, starobní a invalidní důchody, dluhy, bydlení, pracovněprávní problematika, rodina

ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN

15. 7. 2024

Zpracovali: Mgr. Andrea Kuželová, Mgr. Hynek Kalvoda a PhDr. Melanie Zajacová, Ph.D. na základě statistických a kazuistických dat od členských občanských poraden Asociace občanských poraden

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost plus.

Financováno Evropskou unií

Obsah

1. **Úvod** 3
2. **Souhrnné informace** 4
3. **Sociální dávky** 6
4. **Invalidní a starobní důchody** 10
5. **Dluhová problematika** 12
6. **Bydlení** 17
7. **Pracovněprávní problematika** 21
8. **Rodinné právo** 23
9. **Mimo stanovené oblasti** 26

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

1. Úvod

Tento text vznikl na základě analýzy provedené Asociací občanských poraden (AOP), která se zaměřila na opakující se a systémové problémy, s nimiž se potýkali klienti členských občanských poraden během 1. čtvrtletí 2024. Jedním z hlavních poslání těchto poraden je poskytovat občanům podporu v jejich boji s různými sociálními, ekonomickými a právními výzvami. AOP sdružuje 33 občanských poraden, včetně jejich poboček a kontaktních míst, celkem v 87 lokalitách po celé České republice, které ročně zodpoví více než 71 tisíc dotazů v 18 oblastech.

Hlavním cílem tohoto dokumentu je identifikovat a popsat klíčové obtíže a nedostatky v oblastech, kterými jsou: sociální dávky, starobní a invalidní důchody, pracovně-právní otázky, rodinné právo, dluhová problematika a bydlení. Tyto oblasti mají výrazný vliv na životy klientů a zároveň představují významné výzvy a problémy, kterým čelí. Druhým cílem dokumentu je upozornit na tyto problémy a podnítit odbornou diskuzi směřující ke spolupráci, změně a dosažení lepšího zajištění práv a potřeb klientů.

Při tvorbě dokumentu byla využita metodologie kvantitativní analýzy statistických dat a práce s případovými studiemi poskytnutými členskými občanskými poradnami Asociace občanských poraden. Statistická data byla získána v anonymizované podobě z informačního systému Equip, který umožňuje evidovat a třídit dotazy klientů podle různých kritérií. Porovnáno bylo 1.Q. 2023 a 1.Q.2024 s cílem zobrazit trendy a změny v řešených otázkách.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

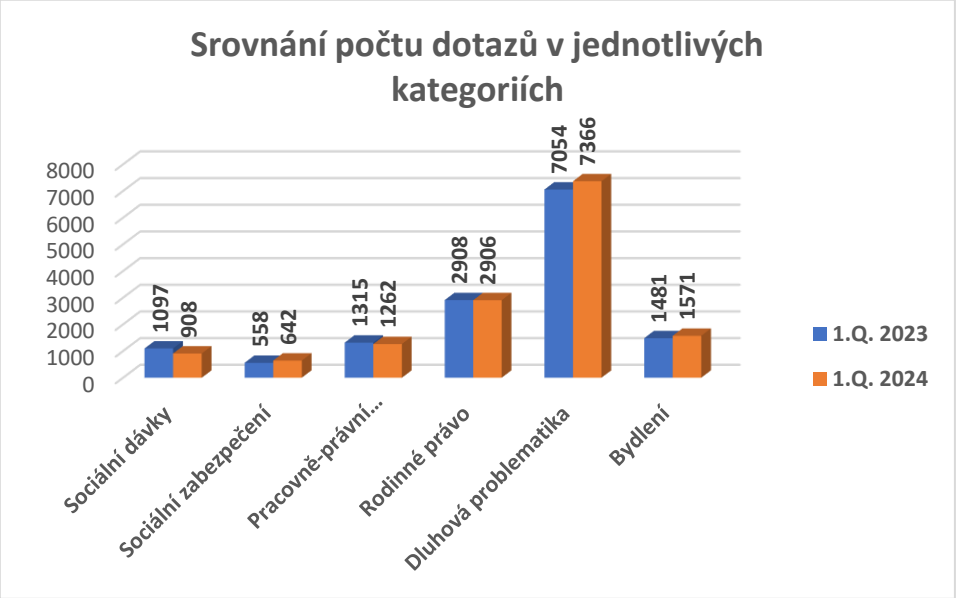
2. Souhrnné informace

V této tabulce naleznete porovnání počtu dotazů v šesti oblastech v 1.Q.2023 a 1.Q.2024.

Kategorie dotazu/období	1.Q. 2023	1.Q. 2024
Sociální dávky	1097	908
Sociální zabezpečení	558	642
Pracovně-právní problematika a zaměstnanost	1315	1262
Rodinné právo	2908	2906
Dluhová problematika	7054	7366
Bydlení	1481	1571
Celkem	**14413**	**14655**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Počet dotazů v 1.Q.2024 a 1.Q.2023 byl v podstatě vyrovnaný, s velmi mírným poklesem. Z tabulky je patrné, že nejvyšší počet řešených dotazů má oblast dluhové problematiky, a to s výrazným náskokem před ostatními oblastmi. Počet dotazů v oblasti *Dluhová problematika* meziročně stoupl o 4,42 % . Každá kategorie detailně porovnána níže.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

Hlavní zjištění a doporučení, která vyplývají z analýzy

- V oblasti **sociálních** dávek je nutné pravidelné a opakované školení pracovníků Úřadu práce a to včetně intervize a supervize, zlepšit funkčnost systému sociálních dávek a zpřehlednit ho, zjednodušit formuláře žádostí o sociální dávky, zvážit možnost navýšení invalidních důchodů a zvýšení doplatku na bydlení.
- V oblasti **starobních a invalidních důchodů** je potřeba, aby existovala jasná a jednotná metodika přezkoumávání zdravotního stavu pro účely posuzování nároku na invalidní důchod.
- V oblasti **dluhové problematiky** je důležité zaměřit se na důkladné a opakované informování dlužníků o rizicích sjednávání nového úvěru, který nemají z čeho splácet, posílení pozice druhého manžela/manželky po sňatku/rozvodu a na zvýšení ochrany dlužníků v procesu oddlužení, v případě výkonu exekucí.
- V oblasti **bydlení** je nutné legislativně stanovit jasná pravidla kaucí, jejich použití a vracení, a také najít řešení, aby města o obce měla koncepci podporovaného bydlení pro svá území a mohla tak nabídnout dostupné bydlení potřebným obyvatelům.
- V oblasti **pracovně právních vztahů** je potřeba zvýšit ochranu (zaručit anonymitu vůči zaměstnavateli) podavatelům podnětu na Oblastní inspektorát práce.
- V oblasti **rodinného práva** je zapotřebí uznávat ošetřovné také pro osoby, které nemají stejný trvalý pobyt a dále povinně pravidelně zhodnocovat výši výživného vzhledem k věku dítěte a finančním možnostem rodičů.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

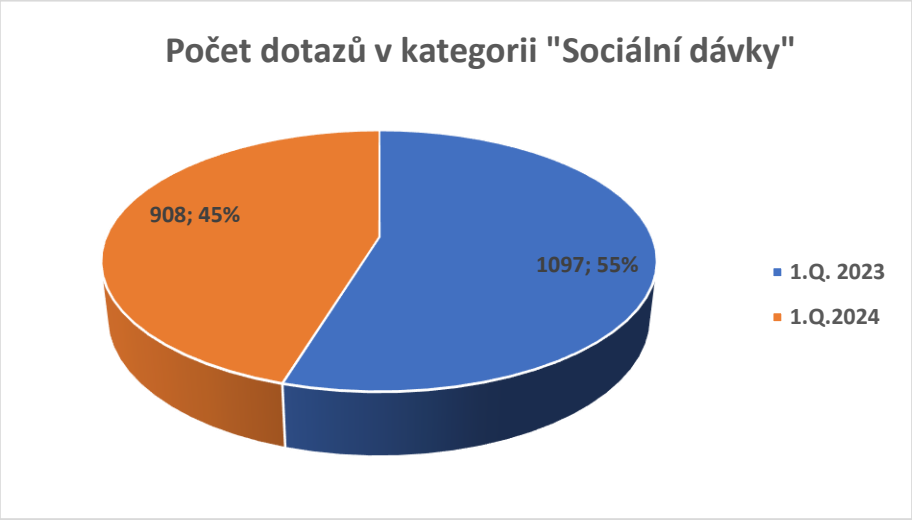
3. Sociální dávky

V následující tabulce uvádíme srovnání počtu konzultací dotazů v oblasti "Sociální dávky" podle podkategorií v 1.Q.2023 a 1.Q.2024.

Počet dotazů v kategorii "Sociální dávky"			
Podkategorie/období		**1.Q. 2023**	**1.Q.2024**
7.1.	Dávky pomoci v hmotné nouzi	302	254
7.2.	Dávky státní sociální podpory	561	400
7.3.	Příspěvek na péči a dávky pro osoby se zdravotním postižením	179	186
7.4.	Ostatní	55	68
Sociální dávky celkem		**1097**	**908**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Z tabulky je patrné, že klienti nejčastěji vyhledávali občanské poradny s otázkami týkajícími se Dávek státní sociální podpory a Pomoci v hmotné nouzi. Mezi 1.Q.2023 a 1.Q.2024 klesla problematika dávek pomoci v hmotné nouzi (o 15,89 %) a státní sociální podpory (o 28,69 %). Vyšší objem dotazů byl zaznamenán u příspěvku na péči a dávek pro osoby se zdravotním postižením. Tento trend je vizuálně zaznamenán v přiloženém grafu.

V oblasti sociálních dávek se poradny potýkají s obdobnými problémy jako v předchozích kvartálech. Administrativní procesy v oblasti přiznávání dávek nejsou přes mnohá vylepšení stále přívětivé pro potřeby žadatelů. Průtahy v řízení, stigmatizace poživatelů dávek, zdlouhavé vyřizování a nejistota jsou další oblasti, na které poradci naráželi v prvním čtvrtletí roku 2024.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

Poradny se stále setkávají s tím, že Toto řeší poradci poučením žadatele o povinnosti Úřadu práce žádost přijmout a řádně zpracovat. Poté prověří, zda klient splňuje základní podmínky, případně provedou (u některých dávek) orientační výpočet a motivují klienty k tomu, aby si žádost i přes prvotní odmítnutí přesto podali.

Elektronické systémy, které by mohly situaci zjednodušit pro obě strany, jak pro úředníky, tak pro samotné žadatele, se jeví jako spása, ale jejich funkčnost má stále jisté nedostatky. Systém sociálních dávek je dále poměrně nepřehledný a formuláře jsou složité. Je tedy obtížné vytvořit spravedlivý prostor, aby každý získal to, na co má skutečně nárok. Z pohledu praxe se jeví dálkový a digitální způsob žádosti o dávky jako velký přínos, nicméně neplatí to vždy a v každém jednotlivém případě.

Jedna z poraden upozorňuje na nepříznivou životní situaci osob při přechodu z invalidního do starobního důchodu. Klienti v seniorském věku (60+) s invalidním důchodem, jehož výše se pohybuje v mezích minimální mzdy, mají stejné náklady na bydlení, energie a domácnost a základní nezbytné potřeby jako kdokoliv jiný. Nad rámec těchto výdajů mají vyšší náklady na léky a nejsou jim známy možnosti, jak výdaje za doplatky na léky snížit. Je pro ně rovněž obtížné najít si přivýdělek a zvýšit příjem domácnosti. Pokud se jim už podaří často nízký přivýdělek získat, je tzv. načerno, protože se obávají odebrání důchodu. Klienti seniorského věku patří mezi generaci, u níž není zvykem o pomoc a dávky žádat a celkově se v nich neorientují. Změně jejich postoje neprospívá stále ještě složitý systém sociálních dávek, ačkoliv v posledních měsících došlo ke zpřístupnění online žádostí o důchody a některých sociálních dávek státní sociální podpory a zjednodušilo se jejich prokazování prostřednictvím aplikace MPSV.

Nesmíme také opomenout upozornit na rizika po snížení doplatku na bydlení, který často nestačí na úhradu nákladů na bydlení v ubytovně. Cena za pokoj v ubytovně v Praze se pohybuje cca v rozmezí 12.000 – 14.000,- Kč.

Klienti se v oblasti sociálních dávek konfrontují s tím, že při dokládání příloh k žádostem nepřistupují úřady jednotně – např. u doložení výše výživného na dítě někde požaduje pracovník Úřadu práce rozsudek soudu, jinde pouze dohodu mezi rodiči. Další úřad sice nepožaduje rozsudek, ale běžná dohoda je nedostačující a požadují, aby byla alespoň sepsána či potvrzena pracovnicí OSPOD.

Dále chybí přehledný systém peněžité pomoci pro osoby, které chtějí opustit rodinnou domácnost a nemají finanční rezervu, ze které by mohly hradit náklady na bydlení a základní životní potřeby po dobu, než jim vznikne nárok např. na příspěvek na bydlení - často jsou tak nuceni setrvávat v nefunkčním a mnohdy i rizikovém vztahu/manželství, protože jsou finančně závislí na svém partnerovi.

Také se vyskytují nejrůznější obtíže při komunikaci Úřadu práce s obdobnými úřady v rámci EU – pracovníci Úřadu práce ČR nechtějí poskytovat informace ohledně toho, jaké kroky v rámci součinnosti se zahraničním úřadem učinili, nepředávají kontakty na pracovníky Úřadu práce v Praze, kteří údajně situaci řeší a klientům v konečném důsledku není vyplácena

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

dávka. Jedna z klientek řešila například rodičovský příspěvek-byť jí by přiznán, neví proč není vyplácen.

Níže uvádíme ještě v krátkosti další podněty, jejichž řešení by klientům usnadnilo život. Poradci se setkali se situací, kdy uživatel služby ztratil při stěhování své osobní doklady a rodný list. Zůstal bez finančních prostředků, potřeboval sociální dávky a bylo velmi složité domoci se podpory a pomoci.

V souvislosti s oblastí bydlení není výjimkou ani situace, kdy pronajímatelé neplní svoji povinnost vydat nájemníkovi nájemní smlouvu, a to ani přes opakované urgence. Pokud se pak tento nájemce dostane do finančních potíží, není možné žádat o příspěvek na bydlení.

Jako poslední nesmíme opomenout, že současná výše příspěvku na péči podle zkušenosti poradců nereflektuje skutečnou potřebu péče. Proto je nutné zvýšit tento příspěvek ve všech stupních. Navíc poradci vnímají „neochotu“ úřadů práce přiznávat vyšší stupně příspěvku, tudíž klienti pak musí žádat opakovaně. Uvedené je ovšem spjaté s potřebou zvýšení dostupnosti pobytových sociálních služeb.

S příspěvky na péči evidují poradny stejný problém jako s invalidními důchody – zvyšuje se počet klientů, kteří se chtějí odvolat proti jejich nepřiznání.

Identifikované problémy:

Systémový problém: Klienti se obávají o dávky žádat, a to především z těchto důvodů: nepřívětivé jednání ze strany úředníků, stud, obavy z odsouzení, že o dávky žádají či nemožnost dobrat se konstruktivního lidského jednání. Často jsou konfrontováni s neprofesionálním jednáním ze strany pracovníků Úřadu práce a nezřídka dostávají zavádějící informace o možnostech podání žádosti. Pracovníci také v některých případech nechtějí žádost převzít s tvrzením, že klient „stejně nemá na dávku nárok“. Není ani výjimkou, že se žádost/dokument ztratí nebo nastane jiný problém.

Navrhované řešení: Pravidelné a opakované vzdělávání úředníků ÚP, jejich intervize a supervize

Systémový problém: Nedostatečná funkčnost systému sociálních dávek. Systém je stále poměrně nepřehledný a formuláře jsou složité.

Navrhované řešení: zlepšit funkčnost systému sociálních dávek a zpřehlednit ho, zjednodušit formuláře žádostí o sociální dávky.

Systémový problém: Poradny upozorňují na nepříznivou životní situaci osob při přechodu z invalidního do starobního důchodu. Klienti v seniorském věku (60+) s invalidním důchodem, jehož výše se pohybuje v mezích minimální mzdy, však mají stejné náklady na bydlení, energie a domácnost a základní nezbytné potřeby jako kdokoliv jiný. Nad rámec těchto výdajů mají

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

vyšší náklady na léky a ukazuje se, že jim nejsou známy možnosti, jak výdaje za doplatky na léky snížit. Je pro ně rovněž obtížné najít si přivýdělek a zvýšit příjem domácnosti.

Navrhované řešení: zvážit možnost navýšení invalidních důchodů, jiné dávky.

Systémový problém: Snížený doplatek na bydlení často nestačí na úhradu nákladů na bydlení v ubytovně.

Navrhované řešení: Zvýšení doplatku na bydlení.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

4. Invalidní a starobní důchody

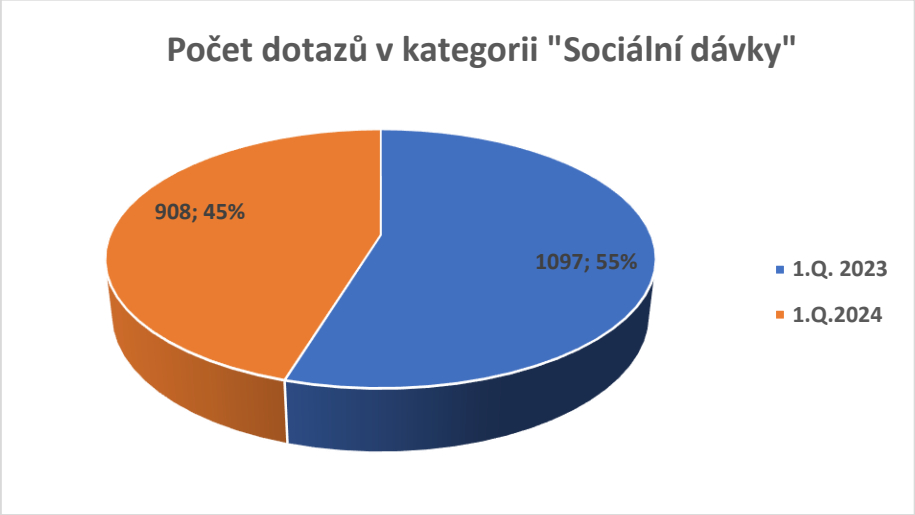
V přiložené tabulce naleznete porovnání počtu dotazů v rámci kategorie "Sociální zabezpečení" podle jednotlivých podkategorií v 1:Q.2023 a 1.Q.2024.

Počet dotazů v kategorii "Sociální zabezpečení"			
Podkategorie/období		**1.Q. 2023**	**1.Q.2024**
9.1.	Důchodové pojištění	66	77
9.2.	Starobní a pozůstalostní důchody	163	106
9.3.	Invalidní důchody	199	289
9.4.	Nemocenské pojištění	52	58
9.5.	Nemocenské dávky	56	88
9.6.	Ostatní	22	24
Sociální zabezpečení celkem		**558**	**642**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Z tabulky vyplývá, že oblasti s nejvyšším počtem řešených dotazů jsou Invalidní důchody a Starobní a pozůstalostní důchody. Mezi 1.Q.2023 a 1.Q.2024 klesl o 35 % počet dotazů v kategorii starobní a pozůstalostní důchody, ale o 45 % narostla kategorie invalidních důchodů. Nárůst byl zaznamenán i u důchodového a nemocenského pojištění a dávek. Celkově se objem dotazů navýšil o 15 % Názorně viz následující graf.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

V oblasti *Invalidní důchody* stoupl meziročně počet dotazů o 45,22 %. Kategorie *Nemocenské dávky* pak meziročně (mezi prvními čtvrtletími let 2023 a 2024 stoupla o 57,14 %. V této oblasti je nezbytné ilustrovat situaci, kdy si klient podá žádost o invalidní důchod a dosáhne pouze 30 % snížení pracovní schopnosti. Následně podá námitky, ale tento způsob obrany bývá v mnoha případech neúčinný. Když ještě nastane situace, že po novém přezkumu má určenou sníženou pracovní schopnost jen 25 %, nemá dále energii situaci řešit, natož podávat správní žalobu ve věci k soudu. Obecně v mnoha případech trvá velmi dlouhou dobu, než dojde k rozhodnutí o důchodu a než je důchod žadateli vyplácen. Pokud jde o osobu, která skutečně nemá možnost si kvůli zdravotnímu stavu zvýšit příjem, může ji dlouhá doba rozhodování o důchodech uvrhnout do stavu finanční nouze.

Poradny dále evidují stále více případů, kdy jsou důchody přezkoumávány a snižovány až o dva stupně, přestože jde o chronická onemocnění, kde není očekáváno úplné vyléčení. Opět se také zvyšuje počet klientů, kteří se chtějí odvolat proti nepřiznání invalidního důchodu.

Velkým problémem je nadále i nedostupnost/přetíženost OSSZ pro osobní jednání.

Identifikované problémy:

Systémový problém: Evidujeme stále více případů, kdy jsou důchody přezkoumávány a snižovány až o dva stupně, přestože jde o chronická onemocnění, kde není očekáváno úplné vyléčení. Opět se také zvyšuje počet klientů, kteří se chtějí odvolat proti nepřiznání invalidního důchodu.

Navrhované řešení: Jasná a jednotná metodika přezkoumávání zdravotního stavu pro účely posuzování nároku na invalidní důchod.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

5. Dluhová problematika

V následující tabulce je zobrazeno srovnání počtu dotazů v oblasti „Dluhová problematika“ dle jejich podkategorií v 1.Q.2023 a 1.Q.2024.

Počet dotazů v kategorii "Dluhová problematika"			
Podkategorie/období		**1.Q. 2023**	**1.Q.2024**
5.1.	Rodinný a osobní rozpočet	76	89
5.2.	Práva a povinnosti dlužníků	1236	1520
5.3.	Práva a povinnosti věřitelů	438	433
5.4.	Rozhodčí doložka a rozhodčí řízení	5	20
5.5.	Soudní a exekuční vymáhání peněžité povinnosti dlužníka	1287	1265
5.6.	Insolvenční řízení	3955	3918
5.7.	Ostatní	57	121
Dluhová problematika celkem		**7054**	**7366**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Z tabulky vyplývá, že více než polovina řešených dotazů v oblasti dluhová problematika spadá do podkategorie insolvenční řízení, 20 % do podkategorie Práva a povinnosti dlužníků a 17 % do podkategorie Soudní a exekuční vymáhání peněžité povinnosti dlužníka. O 4 % více dotazů poradny řešily v prvním čtvrtletí roku 2024. Názorně viz následující graf.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

Oblast spojená s dluhy, oddlužením a přístupy některých soudních senátů nejsou zcela přívětivé k situaci dlužníků, stejně tak k občanským poradnám jakožto akreditovaným osobám.

V souvislosti s výše uvedeným jedna z členských poraden upozorňuje pracovníky, kteří se věnují dluhovému poradenství, aby před podáním insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na oddlužení, pokud možno důkladně zmapovali závazky dlužníka a aby nepodléhali tlaku klientů, kteří se obávají exekuce, na co nejrychlejší zpracování a podání návrhu na základě poskytnutého minima informací z jejich strany. Věřitelé se u insolvenčního soudu domáhají neschválení oddlužení u klientů, kteří si v relativně krátkém období před podáním návrhu na oddlužení vezmou půjčku a uhradí ji v nulové výši. Dlužníci si za účelem částečné úhrady předchozích závazků, kde hrozí prodlení, soudní žaloba nebo exekuce a na které věřitelé vyvíjejí nátlak, sjednají nový úvěr. Tento úvěr však nedokáží splácet, i když to nebyl plánovaný záměr. Pod tlakem věřitelů požadujících uhrazení svých závazků v plné výši pak dlužníci žádají o vstup do oddlužení. Věřitelé, u nichž vznikly poslední závazky dlužníků, podávají námitky do probíhajícího insolvenčního řízení s žádostí, aby soud prohlásil nepoctivý záměr a prohlásil konkurs, čímž znemožní dlužníkovi projít oddlužením. Prohlášení nepoctivého záměru má vliv i na zahájení nového insolvenčního řízení v budoucích 5 letech. Návrh podaný do pěti let by byl totiž soudem zamítnut a mezitím mohou věřitelé vymáhat své závazky exekučně. Poradci mají poznatky, že se toto častěji děje u dlužníků, kterým návrh na oddlužení zpracovala advokátní kancelář, jež důkladně nezmapovala situaci a závazky dlužníka. Jedna klientka se na občanskou poradnu v souvislosti s námitkou věřitele obrátila a nebyla si vědoma toho, že by něco činila špatně. Klientka dále nechtěla spolupracovat s advokátní kanceláří, která jí návrh sepsala, zejména z toho důvodu, že by po ní požadovali finanční odměnu. Nelze-li návrh na oddlužení vzít zpět, pak nezbývá nic jiného než vyčkat na

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

rozhodnutí soudu, zda námitkám věřitele vyhoví, a případně dlužníka informacemi připravit na další vývoj situace.

Pokud tedy poradci u dlužníka zjistí závazek, který vznikl v průběhu předchozích 3 měsíců a dlužník na jeho umoření nic neplatí, navrhují, aby i na umoření tohoto závazku dlužník platil alespoň určitou částku, byť nebude ve sjednané výši. Dále vyžadují, aby takto splácel minimálně následující 3 měsíce a až pak se přistoupilo k podání návrhu.

Nezbytné je zmínit problém dluhů, které přebírá manžel po sňatku a je za ně zodpovědný. Poradny se stále setkávají se skutečností, že manžel přebírající tyto dluhy se těžko dostane k informacím o dluzích a věřitelích svého manžela. I když podle § 732 Občanského zákoníku má právo ohradit se proti dluhům, o kterých nevěděl, v praxi je velmi složité toto právo realizovat. Poradci mají rovněž za to, že pokud se již manželé rozvedou a stanoví si ve vypořádání majetku, kdo z nich bude jaký dluh hradit, mělo by to mít pro věřitele větší váhu. Stává se, že manžel i po rozvodu hradí dluhy, jež nabral druhý manžel za manželství. Následné zpětné vymáhání dluhů uhrazených prostřednictvím žaloby o bezdůvodné obohacení je zdlouhavé a pro bývalého manžela v roli žalobce traumatizující. Navíc tento manžel nemá jistotu, že se v konečném důsledku k penězům skutečně dostane, neboť platný rozsudek ještě neznamená, že dle něj bude plněno.

Dlužníci v procesu oddlužení musí být bdělí i po jeho úspěšném ukončení a vydání rozhodnutí o osvobození, jelikož exekutoři pokračují v exekučním řízení a dlužníci se musí bránit zastavováním a odkladem exekuce. Řízení o zastavení exekuce probíhá nejprve u exekutora, ale pokud ten nevyhoví, postupuje řízení k soudu, a to se může protáhnout i na několik měsíců. Probíhající exekuce pak ale dlužníkům znemožňuje žít normální život, protože se opět dostávají do potíží s bankovním účtem, výplatou důchodů, mezd apod.

V oblasti oddlužení se poradci potkávají stále častěji s klienty, jež mají dluhy z dávné minulosti, pohybovali se mimo systém v tzv. šedé zóně, či se jedná o klienty s různými závislostmi (zejména hazardní hry a sázky ve virtuálním prostoru). Klienti si nezřídka půjčují peníze právě na to, aby mohli znovu vsadit pod vidinou výhry, kterou pokryjí všechny své dluhy. Oddlužení u osob, jež jsou zatíženy tímto druhem závislosti se sice jeví jako krok správným směrem, ale je v jejich zájmu, aby vyčkaly do doby než se jejich návyky stabilizují. Řada z nich navštěvuje terapii a jsou dobrovolně zapsáni do rejstříku vyloučených osob. Některé soudní senáty obchodního soudu se v podobných situacích naučily vyzývat akreditovanou osobu, aby jako pohledávky doložila výpisy z běžných účtů klientů. V těchto výpisech se samozřejmě objeví sázky, výhry, prohry, rychlé půjčky atd. Přestože běžný účet není pohledávkou, v nejednom případě byla akreditovaná osoba v souvislosti s nepoctivým záměrem opakovaně vyzvána k jejich doložení a prokázání, proč si dlužník nevydělává více, z čeho žije, kde bydlí a za kolik. V dané situaci je těžké z listin a výpisů posoudit záměr dlužníka, když ho soudce osobně nezná a zejména, když v návrhu dlužník nepopírá, na co si půjčoval a je dobrovolně zapsaný v rejstříku vyloučených osob a podstoupil léčbu. Otázkou je, zda by soud neměl tedy vyzvat samotného dlužníka namísto akreditované osoby, která sice návrh za dlužníka zpracovává a podává v souladu s podmínkami insolvenčního zákona, ale nezastupuje ho na základě plné moci. Jako

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

jednodušší se jeví vpustit dlužníky do oddlužení, pokud splňují základní zákonné podmínky, výši splátky a nechat na nich, jak se budou v oddlužení chovat a zda splní podmínky pro osvobození.

V dluhové problematice se dále poradci opakovaně setkali se zpětnou vazbou od klientů, že pracovníci pošty nejsou informováni o možnosti vyhotovení rozšířeného výpisu z centrální evidence exekucí za sníženou cenu. I když měli klienti z občanské poradny jasné instrukce o využití této možnosti, pracovnice jim tvrdily, že to tak není, nebo jim vyhotovily pouze základní výpis z CEE. Klienti si poté museli zažádat o rozšířený výpis opakovaně a až po další návštěvě, kdy si klient musel stát za svým, si pracovnice zjistily od nadřízených, že je toto skutečně součástí služeb České pošty a rozšířený výpis za sníženou cenu vyhotovily. Nicméně náklady, které již klienti vynaložili za předchozí výpis, jim navráceny nebyly. Toto spatřují poradci jako zásadní problém, jelikož klienti v oddlužení často nemají finance nazbyt a tyto poplatky navíc jsou pro ně citelným zásahem do jejich rozpočtu.

V oblasti dluhů se stále poradny potýkají s nízkou finanční gramotností svých klientů. Stejně jako v minulém kvartále přicházejí klienti v probíhajícím procesu oddlužení, kteří nejsou schopni plnit podmínky vycházející z insolvenčního zákona. Jsou to nejen klienti občanských poraden, ale přicházejí i klienti, kterým návrhy sepisovaly jiné organizace či právníci. Je evidentní, že lidí skončí oddlužení neúspěšně, ačkoliv by se tomu dalo předejít.

V tomto monitorovacím období poradny shledávají potíže klientů splácet závazky, které jim dosud nečinily problémy, a to z důvodu inflace, zvyšování cen, ztráty nájemního bydlení a následné ztráty příspěvku na bydlení.

Opakovaně dochází k záměně povinného v exekučních řízeních z důvodu totožného jména, příjmení a data narození se skutečným dlužníkem. Došlo i k zablokování účtu nedlužníka, z čehož vyplývá, že by bylo vhodné, aby exekutoři ověřovali totožnost dlužníků rodným číslem jakožto jedinečným identifikátorem.

Stále se poradci v rámci své praxe setkávají s nečinností exekutorů u dlouhodobě marně vedených exekucí. Klienti v tomto případě musí situaci řešit opakovanými písemnými urgencemi.

V oddlužení evidují poradci nejednotný přístup insolvenčních správců – často tak nelze klientům poskytnout ucelené informace o tom, jak probíhá součinnost dlužníka a správce a jaké požadavky budou na dlužníka kladeny. Řeší to tedy tím, že doporučují klientům v průběhu oddlužení využívat odborné sociální poradenství i bez předchozího nařízení insolvenčního soudu.

Identifikované problémy:

Systémový problém: Dlužníci si za účelem částečné úhrady předchozích závazků, kde hrozí prodlení, soudní žaloba nebo exekuce a na které věřitelé vyvíjejí nátlak, sjednají nový úvěr. Tento úvěr však nedokáží splácet, i když to nebyl plánovaný záměr. Pod tlakem věřitelů požadujících uhrazení svých závazků v plné výši pak dlužníci žádají o vstup do oddlužení. Věřitelé, u nichž vznikly poslední závazky dlužníků, podávají námitky do probíhajícího

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

insolvenčního řízení s žádostí, aby soud prohlásil nepoctivý záměr a prohlásil konkurs, čímž znemožní dlužníkovi projít oddlužením.

Navrhované řešení: Důkladně a opakovaně informovat dlužníky o rizicích sjednávání nového úvěru, který nemají z čeho splácet.

Systémový problém: problém dluhů, které přebírá manžel po sňatku a je za ně zodpovědný. Poradny se stále setkávají se skutečností, že manžel přebírající tyto dluhy se těžko dostane k informacím o dluzích a věřitelích svého manžela. I když podle § 732 Občanského zákoníku má právo ohradit se proti dluhům, o kterých nevěděl, v praxi je velmi složité toto právo realizovat. Poradci mají rovněž za to, že pokud se již manželé rozvedou a stanoví si ve vypořádání majetku, kdo z nich bude jaký dluh hradit, mělo by to mít pro věřitele větší váhu. Stává se, že manžel i po rozvodu hradí dluhy, jež nabral druhý manžel za manželství.

Navrhované řešení: posílit pozici druhého manžela/manželky po sňatku/rozvodu

Systémový problém: Dlužníci v procesu oddlužení musí být bdělí i po jeho úspěšném ukončení a vydání rozhodnutí o osvobození, jelikož exekutoři pokračují v exekučním řízení a dlužníci se musí bránit zastavováním a odkladem exekuce.

Navrhované řešení: vyšší ochrana dlužníků v procesu oddlužení, povinnost daná exekutorům

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

6. Bydlení

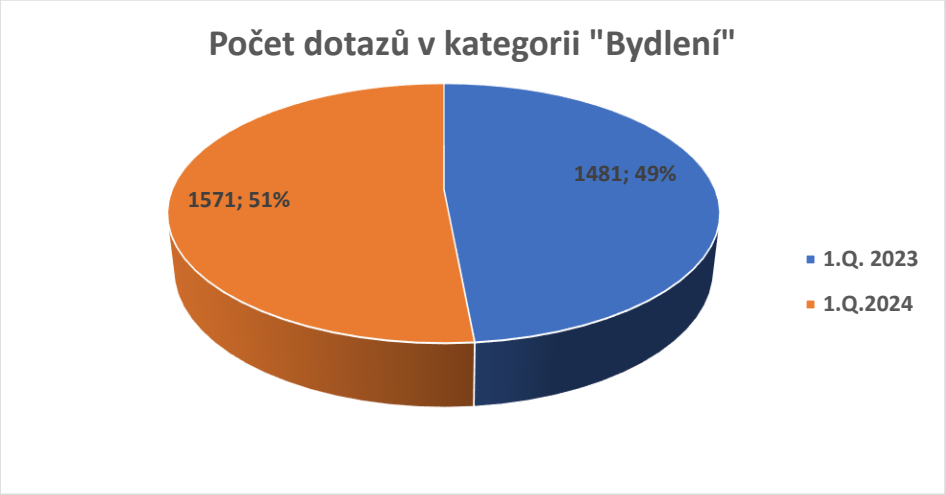
V této tabulce najdete srovnání počtu dotazů v kategorii "Bydlení" podle jednotlivých podkategorií v 1.Q.2023 a 1.Q.2024.

Počet dotazů v kategorii "Bydlení"			
Podkategorie/období		**1.Q. 2023**	**1.Q.2024**
3.1.	Problematika SVJ	64	82
3.2.	Problematika bytových družstev	30	49
3.3.	Nájem bytu či domu	882	849
3.4.	Podnájem bytu či domu	46	62
3.5.	Bydlení na základě služebnosti	40	42
3.6.	Bydlení na základě ubytovací smlouvy	20	17
3.7.	Jiný právní důvod bydlení	90	88
3.8.	Sousedské vztahy	108	160
3.9.	Ostatní	201	222
Bydlení celkem		**1481**	**1571**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Z tabulky vyplývá, že podkategorie s nejvyšším počtem (54 % všech dotazů) je dlouhodobě nájem bytu či domu, která dominantně převyšovala ostatní podkategorie i v předchozím roce. Druhé místo mimo kategorie Ostatní zaujímají sousedské vztahy (10 % všech dotazů) a třetí pozici Jiný právní důvod bydlení (6 % všech dotazů). Problematika bytových družstev narostla mezi čtvrtletími roků 2023 a 2024 o 63,33 % a problematika sousedských vztahů stoupla mezi stejnými obdobími o 48,15 %.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

Potřeba bydlení je neustále probíranou tématikou. Ačkoliv nový občanský zákoník zlepšil postavení nájemce, stále se v poradnách řeší oprávněnost jednání pronajímatele. Nejčastěji se dotazy týkají ukončení nájemního vztahu, nevrácení kauce ke dni skončení nájmu a použití kauce na sporné a drahé opravy neuvedené v předávacím protokolu (pokud byl sepsán).

Začátkem tohoto roku se na poradny obraceli klienti, kteří byli nespokojeni s vyúčtováním od pronajímatele. Pronajímatelé žádali uhrazení nedoplatků, které klienti rozporovali. Pronajímatelé svým nájemníkům např. nedodali podklady k vyúčtování, které obdrželi od dodavatelů služeb, nebo jimi zpracované vyúčtování nebylo transparentní a neodpovídalo doloženým podkladům od dodavatelů a nájemce jej musel rozporovat námitkami. Prostudováním vyúčtování a nájemních smluv také vychází najevo, že pronajímatelé na nájemce přenášejí náklady, které nejsou dodávkou služeb dle § 2247 zákona. Pronajímatelé neoprávněně nájemci účtují platby za fond oprav, odměny členů SVJ, pojištění apod. Nájemci jsou často osoby pobírající sociální dávky, rodiče – samoživitelé a osaměle žijící osoby ve starobním nebo invalidním důchodu, pro které je obtížné byť i oprávněný doplatek uhradit i ve formě splátek. Zvýšené náklady na bydlení se těmto klientům promítnou do příspěvku na bydlení až nejdříve v následujícím čtvrtletí.

Jelikož je v některých městech stále nedostatek nájemního bydlení, které by bylo cenově dostupné, dochází k tomu, že klienti podepisují pro ně nevýhodné nájemní smlouvy. Často se i sepisují nájemní smlouvy pouze na pár měsíců. Také je frekventovanějším problémem, že soukromí majitelé bytů nechtějí nájemníkům sepisovat smlouvy, dodatky a ukončení nájmu. Nájemníkům je řečeno, aby si dokumenty sepsali a přinesli k podepsání majiteli. Klienti za tímto účelem chodí do občanské poradny, kde se jim snaží pomoci, nicméně nemohou dělat administrativní úkony, které má za povinnost zajistit majitel. V tomto směru probíhá ze strany poraden jednání s některými majiteli nemovitostí.

Dle zkušeností poradců přibývá osob v bytové nouzi. V poradnách v 1. čtvrtletí 2024 zaznamenali nárůst případů ztrát nájemního bydlení. Nejčastějšími důvody bylo: pronajímatel

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

zvýší nájem tak, že ho nájemce není schopen platit, neprodloužení smlouvy na dobu určitou – pronajímatel se zbavuje nelukrativního nájemce a chce nájemce, který může platit více, pronajímatel předstírá nutnost rekonstrukce nebo ji začne provádět i přes nesouhlas nájemce či skončení nájmu pro dluh na nájemném.

Řada osob si obtížně najde nové nájemní bydlení nebo ho nenajde vůbec, jelikož nemá finanční prostředky na kauci a na 1., 2., 3. nájemné či nemají z čeho hradit náklady na stěhování, které v důsledku inflace rostou. Jedná se především o osamělé seniory, osoby s určitým handicapem či dlouhodobým onemocněním, osoby s duševním onemocněním a osoby s určitými zvláštnostmi chování. Dalším důsledkem ztráty nájemního bydlení je ztráta příspěvku na bydlení – klienti pak většinou nemohou zaplatit ani ubytovnu a jejich schopnost vyjít s penězi, aniž by se zadlužovali, klesá. Jedna z členských občanských poraden dodává, že v 8 případech radili zkusit využít podpory Sociálního nadačního fondu hlavního města Prahy nebo jiných nadací, protože dávky od státu danou situaci nepokryly. Sociálních bytů je málo a šance získat sociální byt od obce je nízká. Klienti se potýkající s nedostatkem sociálních bytů pro jednotlivce nebo menší rodiny a jsou tak často nuceni vstoupit do systému pobytových služeb.

Nedostatek je i kvalitních a volných bytů ve správě obcí a měst. Přístup obcí v oblasti bydlení by mohl být více individuální a měl by zohledňovat situaci klienta či jeho rodiny. Na poradny se obracela řada klientů, kteří po několika letech obdrželi návrh na zvýšení nájemného až o 90 %, což pro ně představovalo naprosto šokující požadavek. Jednalo se o desítky nájemníků v několika obecních bytových domech. Navrhované zvýšení sice odpovídá reálným cenám na trhu s nájmy bytů a kopíruje cenu v místě a čase obvyklou, ale jeví se jako skokové. Obec, jakožto řádný hospodář, byť je v postavení klasického pronajímatele, měla možnost zvyšovat nájemné postupně a tak, aby se nejednalo o takto citelný nárůst. Otázkou je, jak by situaci posoudil soud, pokud by se nájemníci bránili.

Špatně řešitelné jsou případy klientů-nájemců družstevního bytu (člen družstva) nebo vlastníků bytů, kteří mají problém v rámci společenství vlastníků jednotek. Častokrát se dá situace vyřešit pouze tím, že nájemce tento byt prodá a odstěhuje se. Pokud se totiž dostane do sporu s předsedou společenství, je pro něj situace tak psychicky vyčerpávající a neřešitelná jako v případě sousedských sporů.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

Identifikované problémy:

Systémový problém: V poradnách se řeší oprávněnost jednání pronajímatele. Nejčastěji se dotazy týkají ukončení nájemního vztahu, nevrácení kauce ke dni skončení nájmu a použití kauce na sporné a drahé opravy neuvedené v předávacím protokolu

Návrh řešení: Stanovit jasná pravidla kaucí a použití kaucí, a to zejména na opravy.

Systémový problém: Nedostatek kvalitních a dostupných bytů ve správě obcí a měst.

Návrh řešení: Najít řešení, aby města o obce měla koncepci podporovaného bydlení pro svá území a mohla tak nabídnout dostupné bydlení potřebným obyvatelům.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

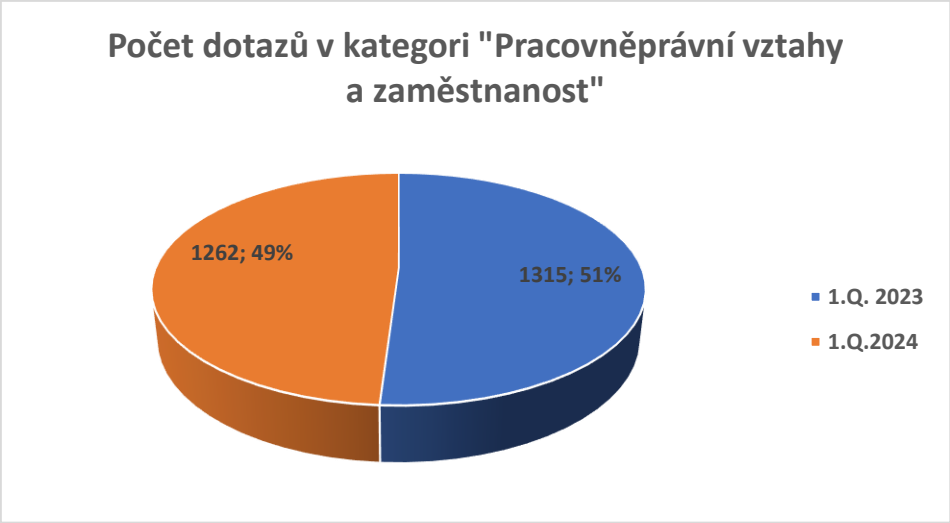
7. Pracovněprávní problematika

V následující tabulce je zobrazeno srovnání počtu dotazů v oblasti „Pracovně-právní vztahy a zaměstnanost“ dle jejich podkategorií v 1.Q.2023 a 1.Q.2024.

Počet dotazů v kategorii "Pracovněprávní vztahy a zaměstnanost"			
Podkategorie/období		**1.Q. 2023**	**1.Q.2024**
4.1.	Vznik pracovněprávního vztahu	100	70
4.2.	Změny pracovněprávního vztahu	75	75
4.3.	Zánik pracovněprávního vztahu	420	402
4.4.	Práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele	415	396
4.5.	Odpovědnost za škodu v pracovněprávním vztahu	48	44
4.6.	Evidence na úřadu práce	139	144
4.7.	Agenturní zaměstnávání	8	13
4.8.	Ostatní	110	118
Pracovněprávní vztahy a zaměstnanost celkem		**1315**	**1262**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Z tabulky je dále patrné, že klienti občanských poraden nejčastěji řešili dotazy ze tří podkategorií: Práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, Zánik pracovněprávního vztahu a Evidence na úřadu práce. Celkově došlo v objemu řešených dotazů k mírnému poklesu (o 4 %) oproti předchozímu roku.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

V pracovněprávní oblasti se v poslední době poradci setkávají s nejasně napsanými či špatně nastavenými pracovními smlouvami, které bohužel klienti podepíší a poté až zjistí, že je pro ně smlouva nastavena nevýhodně. Toto bývá v mnoha případech využíváno agenturami.

Jako další potíž poradci spatřují, že pokud se zaměstnanci chtějí nějakým způsobem bránit a podají podnět na Oblastní inspektorát práce (OIP), ten buď porušení práv zaměstnanců nezjistí nebo použije druh sankce, která není pro firmu zásadní. Tím, že podání na OIP nemůže být anonymní a zaměstnavatel se tak dozví, kdo podnět podal, zaměstnanci často svoji situaci neřeší, protože se bojí, že by mohli přijít o práci nebo by jim zaměstnavatel práci u něj znepříjemnil.

Během posledních tří měsíců několikrát v jedné z poraden s klienty řešili rozvázání pracovního poměru ze zdravotních důvodů. Klienti jsou propouštěni bez odstupného, jelikož je jejich onemocnění klasifikováno jako „obecné onemocnění“ nikoliv „nemoc z povolání“. Tato klasifikace je však v některých případech více než sporná. Těmto klientům poradci sepisují napadení lékařského posudku. Zatím však nemají zpětnou vazbu, zda jim bylo vyhověno.

Přetrvává i problém, že Úřad práce okamžitě ukončuje evidenci uchazečů, jelikož se uchazeč nedostaví na jednu schůzku. Důvodem je například omylem zapsaný jiný termín, opomenutí či neakceptace omluvy ze schůzky ze zdravotních důvodů kvůli přísným podmínkám. Bylo by vhodné stanovit, že důvodem pro vyřazení z evidence Úřadu práce je opakované a nikoli jednorázové porušení povinností uchazeče. Uchazeč přichází o příjem (ať už podporu nebo dávky PHN) kvůli opomenutí, což ho může přivést do velkých finančních obtíží či mu hrozí ztráta bydlení a rozpad rodiny.

Klienti opět frekventovaně řeší nedodržování zákoníku práce zaměstnavatelem, např. zadávání opakované smlouvy na určitou dobu (až 8x – stejná pozice, stejná náplň). Jak uvádíme výše, klient nemá příliš možnost se bránit, protože pokud podá podnět k šetření či na tuto skutečnost upozorní, riskuje, že o práci přijde.

Identifikované problémy:

Systémový problém: Riziko negativních důsledků pro zaměstnance v případě podání podnětu na Oblastní inspektorát práce

Návrh řešení: zvýšit ochranu (zaručit anonymitu vůči zaměstnavateli) podavatele

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

8. Rodinné právo

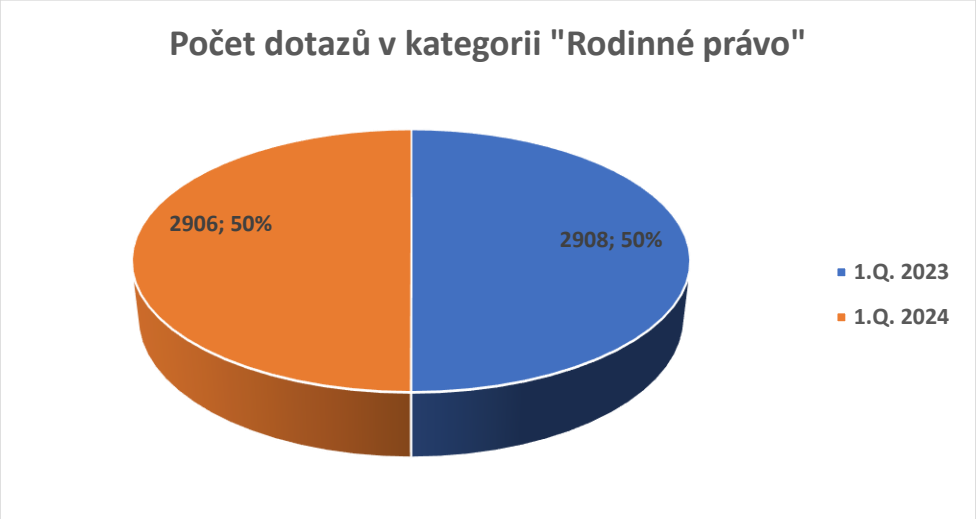
V následující tabulce je zobrazeno srovnání počtu dotazů v oblasti „Rodinné právo“ dle jejich podkategorií v 1.Q.2023 a 1.Q.2024.

;Počet dotazů v kategorii "Rodinné právo"			
Podkategorie/období		**1.Q. 2023**	**1.Q. 2024**
2.1.	Vznik manželství	17	7
2.2.	Zánik manželství	757	700
2.3.	Práva a povinnosti manželů a bývalých manželů (výživné, přispívání na domácnost, správa majetku, SJM)	322	350
2.4.	Vztahy mezi rodiči a dětmi	1479	1529
2.5.	Náhradní péče (pěstounství, poručenství, ústavní péče, osvojení)	91	73
2.6.	Práva a povinnosti nesezdaných partnerů (druh a družka)	96	74
2.7.	Práva a povinnosti registrovaných partnerů	2	7
2.8.	Vztahy mezi ostatními rodinnými příslušníky a jinými blízkými osobami (včetně výživného a styku mezi nimi)	65	71
2.9.	Domácí násilí	27	42
2.10.	Ostatní	52	53
Rodinné právo celkem		**2908**	**2906**

Zdroj: Equip, Informační systém AOP

Z tabulky je patrné, že v porovnání s ostatními podkategoriemi výrazně více klienti občanských poraden řešili dotazy z oblasti Vztahů mezi rodiči a dětmi (53 % všech dotazů v oblasti rodinné právo). Objem dotazů poraden zůstal v meziročním srovnání v podstatě stejný. Názorně viz následující graf.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

Nejčastější zakázky jsou v této oblasti stále Návrhy na svěření do péče, Návrhy na svěření do pěstounské péče, Návrhy na stanovení/zvýšení výživného a Návrhy na rozvod manželství.

V poslední době v poradnách také řeší stížnosti na opatrovníky, žádosti o změnu, vystěhování nestandardně se chovajícího či zadluženého člena rodiny z bytu a ochranu majetku rodiny před jeho exekucemi.

V oblasti rodiny poradny upozorňují na úskalí ohledně pobíraní dlouhodobého ošetřovného. Může ho dostávat osoba, která žije ve společné domácnosti s osobou, jež potřebuje ošetřovat. Pro druha a družku se však vyžaduje stejné místo trvalého pobytu. V dnešní době, kdy stále více párů není sezdáno, může být tato podmínka diskriminující. Místo trvalého pobytu je považováno za formální údaj a spolu žijící druh a družka jej nemá vždy hlášeno na stejném bydlišti.

Dále nesmíme opomenout nevyhovující životní podmínky neformálně pečujících osob. Poradci se domnívají, že pečující potřebují vyšší míru podpory a pomoci v uplatnění na trhu práce, podpůrné služby ke snížení fyzické a psychické zátěže pečujících, odlehčovací služby a také podporu jejich vzdělávání.

Poradny rovněž upozorňují na nejednotnou soudní praxi v řízení ve věcech nezletilých dětí (péče, výživa, úprava styku) – někde se uplatňuje cochemská praxe, jiný soud ji neuplatňuje. Často je rozdíl i v přístupu jednotlivých soudců v rámci jednoho soudu – klientům nelze poskytnout jednoznačné informace o průběhu řízení, což představuje velkou nejistotu pro rodiče, někdy i pro starší děti.

Dlouhodobě se poradci v občanských poradnách setkávají s problémy při stanovení výživného pro nezletilé dítě či vymáhání dluhu na tomto výživném. Rozhodnutí, kdy nebo zda vůbec pečující rodič požádá o zvýšení výživného pro dítě nebo zda bude vymáhat dlužné výživné, je ponecháno čistě na jeho vůli a možnostech. Existují i případy, kdy bylo výživné dítěti určeno poprvé a naposledy v batolecím věku a ačkoliv již nezletilý studuje na střední škole,

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

výživné má druhý rodič platit stále ve stejné částce – i když se mezitím příjmy povinného rodiče a potřeby dítěte výrazně zvýšily. Také se stává, že výživné není dlouhodobě hrazeno, dluh dosahuje vysokých částek, ale pečující rodič výživné pro dítě z nějakých důvodů nevymáhá. Klienti – pečující rodiče vesměs uvádějí, že se obávají reakce povinného rodiče na návrh na zvýšení výživného nebo na nařízení exekuce. Nechtějí se s ním osobně setkat u soudu, zvlášť v případech, kdy byl rozchod rodičů bouřlivý či docházelo k domácímu násilí. Někteří klienti se obávají, že se povinný rodič bude mstít – např. vyžadovat styk s dítětem, o které nestojí a nemá k němu žádný vztah, zpochybňovat kvalitu péče poskytované pečujícím rodičem, vyčítat výživné dítěti apod. Zejména rodiny samoživitelů a samoživitelek se pak mohou dostat do tíživé finanční situace, pokud děti odpovídající výživné nedostávají. Z poslední doby může jedna z poraden zmínit případ, kdy poradci podávali návrh na oddlužení klientovi, který uváděl příjem 40 000 Kč, ovšem na své dospívající dítě dlouhodobě platil soudně stanovené výživné 800 Kč. Výživné bylo totiž stanoveno v době, kdy byl otec přechodně bez práce.

Identifikované problémy:

Systémový problém: Pobírání dlouhodobého ošetřovného pro osoby, které žijí ve společné domácnosti, jež potřebují ošetřit.

Navrhované řešení: Uznávat ošetřovné také pro osoby, které nemají stejný trvalý pobyt.

Systémový problém: Stanovení výživného pro nezletilé, kdy výživné není opakovaně zvyšováno vzhledem k věku dítěte.

Navrhované řešení: Povinně pravidelně zhodnocovat výši výživného vzhledem k věku dítěte a finančním možnostem rodičů.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost

9. Mimo stanovené oblasti

V jedné z členských občanských poraden řešili v 1.Q.2024 podvody v oblasti investování do virtuálních měn. V tomto směru je problémem spíše neinformovanost zranitelných skupin, které se pohybují na sociálních sítích. Často se jedná o osoby starší či s nižším intelektem nebo osoby ze sociálně slabších rodin.

Další poradna uvádí podnět na úpravu legislativy v praxi registru vozidel, kdy přes existující exekuční příkaz zamezující povinnému v nakládání s majetkem, toto na sebe registrované vozidlo prodá za hotové, kupce vybaví plnou mocí k přepisu a úředník registru vozidel kupci umožní přeregistrování vozidla, které mu pak přijde exekutor zabavit pro neplatnost kupní smlouvy, a to „nejlépe“ ještě po měsících, kdy si nechá vůz opravit a tím zhodnotit. Policie alibisticky případ odkládá s odůvodněním, že nebyl spáchán podvod, když povinný prodejce tvrdí, že o exekučním příkazu nevěděl. Exekutoři viní úředníky registru vozidel, ti se brání, že nemají povinnost kontrolovat omezení v nakládání s vozidlem. Poradna navrhuje zavedení povinnosti a odpovědnosti úředníků a upřesnění účinnosti platnosti exekučního příkazu na vozidlo.

Materiál je vytvořen v rámci projektu Profesionalizace a rozvoj v Asociace občanských poraden reg. č. CZ.03.02.02/00/22_039/0001361 financovaného z Evropského sociálního fondu z operačního programu Zaměstnanost